

A belgyógyászat alapjai

Szerkesztette
TULASSAY ZSOLT

2.

MEDICINA KÖNYVKIADÓ ZRT. • BUDAPEST, 2007

Akut respirációs distressz szindróma (ARDS) (DR. VASTAG ENDRE)	746
Gyakoriság és kóreredet	746
Kóreredet, patofiziológia	747
Klinikai tünetek és diagnózis	748
Kezelés	749
Irodalom	749
Rövidítések	751
Tárgymutató	T/1

2. KÖTET

7. fejezet. Az emésztőrendszer betegségei	821
Fejlesztésszerkesztő: DR. TULASSAY ZSOLT	

Az emésztőrendszeri betegségek általános tünetei	823
Kórelőzmény, fizikális vizsgálat (DR. HUNYADY BÉLA)	823
Kórelőzmény, az emésztőrendszeri betegségek főbb tünetei	823
Fizikális vizsgálat	823
Hányinger (nausea), hányás (emesis)	824
A beteg vizsgálata hányás esetén	826
A hányinger és hányás kezelése	826
Hasmenés és székrekedés	828
A bélműködés szabályozása	828
Hasmenés (diarrhoea)	829
Heveny hasmenés	829
Idült hasmenés	830
Diagnosztika	830
Az idült hasmenés kezelése	831
Székrekedés (obstipatio)	833
Kórisme	833
Kezelés	834
Fogyás (cachexia)	834
Sárgaság (DR. SZALAY FERENC)	836
Osztályozás	836
A sárga beteg vizsgálata	836
A sárgaság elkülönítő diagnózisa	837
Kezelés	838
Emésztőrendszeri vérzés (DR. RÁCZ ISTVÁN)	838
Vérzésforrások az emésztőrendszerben	838
Vérzés az emésztőrendszer felső részéből	838
Pepticus fekély	839
Mallory–Weiss-szindróma	839
Nyelőcső- és gyomorvaricositas	839
Haemorrhagiás gastropathia („erozív gastritis”)	839
Az emésztőrendszeri vérzés ritkább okai	839
Vékonybél eredetű vérzés	839
Vastagbél eredetű vérzés	840
A vérző beteg vizsgálata	840
Hasi fájdalom	840
A hasi fájdalom jellemzői	840
Heveny hasi fájdalom	841

A heveny hasi fájdalom meghatározása	841
Anamnézis és fizikális vizsgálat	842
Kórisme	842
Idült hasi fájdalom	843
<i>Irodalom</i>	843
Az emésztőrendszer endoszkópos vizsgálata (DR. PAPP JÁNOS)	843
Az emésztőrendszer felső szakaszának endoszkópos vizsgálata	844
A vékonybél endoszkópiája	845
A vastagbél endoszkópiája	845
Endoszkópos retrográd kolangiopankreatográfia	846
<i>Irodalom</i>	847
A nyelőcső betegségei (DR. TULASSAY ZSOLT)	847
A nyelőcső betegségeinek jellegzetes tünetei	848
Gyomorégés-nyelőcsőégés (tűzmell, „heartburn”)	848
Dysphagia	848
Nyelőcső eredetű mellkasi fájdalom	849
Regurgitatio	850
Diagnosztikus módszerek	850
Radiológiai vizsgálat	850
Endoszkópia	850
Motilitásvizsgálatok	850
Impedanciavizsgálat	851
Szervi betegségek	851
Fejlődési rendellenességek	851
Gastrooesophagealis refluxbetegség	853
A GORB kialakulásának módja és osztályozása	854
A GORB klinikai tünetei	855
A refluxbetegség természetes lefolyása	856
A GORB diagnózisa	856
A GORB kezelése	857
Barrett-nyelőcső	858
A nyelőcső egyéb motilitászavarai	859
A nyelőcső gyulladásos betegségei	862
A nyelőcső candidiasisa	862
Vírusfertőzések	864
Bakteriális fertőzések	865
Parazitafertőzések	865
Gyógyszerek okozta nyelőcsőgyulladás	866
A nyelőcső sérülései	866
A nyelőcső perforációja	866
Mallory–Weiss-szindróma	866
Funkcionális kórképek	866
Globus	867
Ruminatio-szindróma	867
Funkcionális gyomorégés („heartburn”)	868
Funkcionális mellkasi fájdalom	869
Funkcionális dysphagia	869
<i>Irodalom</i>	870
A gyomor és a nyombél betegségei (DR. SIMON LÁSZLÓ)	870
Anatómiai és kórélettani alapok	870
A gyomor és a nyombél organikus betegségei	871
Gastritisek és gastropathiák	871

Duodenitis	873
Pepticus fekélybetegség	873
A pepticus fekély kialakulása	873
A pepticus fekély tünetei	874
A pepticus fekély diagnosztikája	876
Helicobacter pylori-fertőzés (DR. RÁCZ ISTVÁN)	876
Epidemiológia és fertőződés	876
A H. pylori-fertőzés diagnosztikája	877
A H. pylori kimutatásának és kezelésének javallatai	878
Zollinger–Ellison-szindróma	878
A pepticus fekély gyógyszeres kezelése	878
A pepticus fekély szövődményei és kezelése	880
A fekély műtéti kezelése	880
A gyomor és a duodenum ritka organikus megbetegedései	881
A gyomor és a duodenum fejlődési rendellenességei	881
Idült infekciós megbetegedések	881
Diverticulumok	882
Eosinophil gastroenteritis	882
Az emésztőrendszer felső szakaszának funkcionális betegségei. Funkcionális dyspepsia (DR. LONOVICS JÁNOS)	882
Osztályozás	883
Epidemiológia	883
Kialakulásának módja	883
Kórisme	883
Kezelés	883
Irodalom	884
A vékonybél betegségei (DR. BANAI JÁNOS)	884
A felszívódás kórtana	885
A vékonybél felépítése	885
A felszívódás fázisai	885
A felszívódás formái	885
A tápanyagok felszívódása	885
A felszívódás zavara	886
A felszívódási zavar okai	886
Az emésztés zavara (maldigestio)	886
Felszívódási zavar (malabsorptio)	886
Transzportzavar	887
A felszívódási zavar klinikai tünetei	887
A felszívódási zavar diagnosztikája	888
Laboratóriumi vizsgálatok	889
Funkcionális vizsgálatok	889
Morfológiai vizsgálatok	891
Szövetteni vizsgálat	891
Laktázhány-laktóztolerancia	891
Epidemiológia, patogenezis	891
Klinikai tünetek	892
Kórisme	892
Kezelés	892
Coeliakia	892
Epidemiológia	893
Kialakulásának oka és módja	893
Klinikai formák	893
A coeliakia kórisméje	895

Szűrés	895
Kezelés	895
Vékonybél bakteriális túlnövekedési szindróma	896
Etiológia, patogenezis	896
Klinikai kép	896
A bakteriális kontamináció felismerése	897
A bakteriális kontamináció kezelése	897
Fehérjevesztő enteropathia	897
Etiológia, patogenezis	897
Klinikai tünetek	898
Kórisme	898
Kezelés	898
Rövidbél-szindróma (short bowel syndrome)	898
Etiológia, patogenezis	898
Klinikai tünetek, kórisme	898
Kezelés	898
Whipple-kór	898
Epidemiológia	899
Klinikai kép	899
Kórisme	899
Kezelés	899
<i>Irodalom</i>	900
Gyulladásos bélbetegségek (DR. NAGY FERENC)	900
Epidemiológia	900
Kóreredet	900
Patológia	902
Colitis ulcerosa	902
Crohn-betegség	903
Klinikai tünetek	903
A colitis ulcerosa klinikai képe	903
Enyhén aktív	903
Közepesen aktív	904
Súlyosan aktív, toxikus	904
Fizikális vizsgálat	904
Laboratóriumi eredmények	904
Endoszkópia	904
Radiológiai vizsgálat	904
Szövödmények	904
A Crohn-betegség klinikai képe	905
Ileocolitis	905
Jejunoileitis	905
Crohn-colitis és perianalis Crohn-betegség	905
Ritka elhelyezkedésű formák	906
Laboratóriumi eredmények	906
Endoszkópos vizsgálat	906
Radiológiai vizsgálat	906
Szövödmények	906
Elkülönítő diagnózis	906
Extraintestinalis tünetek	906
Bőrtünetek	906
Szemtünetek	907
Ízületi tünetek	907

Máj- és epeúti eltérések	907
Ritkább tünetek és szövődmények	907
Kezelés	907
Distalis colitis ulcerosa	908
Kiterjedt colitis ulcerosa	908
Súlyos, toxikus colitis ulcerosa	908
Műtét a colitis ulcerosa kezelésében	909
Aktív Crohn-betegség	909
Aktív fisztulázó és perianalis Crohn-betegség	910
Műtét Crohn-betegségben	910
Rákos elfajulás IBD-ben	910
IBD és reprodukció	910
Irodalom	911
Egyéb bélbetegségek	911
Diverticulosis (DR. BANAI JÁNOS)	911
Epidemiológia, patogenezis	911
Klinikai kép	912
Kórisme	912
Kezelés	913
Irodalom	913
A bél motilitásának zavarai (DR. WITTMANN TIBOR)	913
Megacolon	913
Congenitalis (elsődleges) megacolon	913
Szerzett (másodlagos) megacolon	914
Intestinalis pseudoobstructio szindróma	914
Irritabilis bél szindróma	915
A klinikai kép jellegzetességei	915
Római II. kritériumok	915
Epidemiológia	915
Kórok	915
Pszichoszociális tényezők	916
Kórisme	916
Kezelés	918
Gondozás	919
A mesenterialis keringés zavarai (DR. ALTORJAY ISTVÁN)	919
Akut mesenterialis ischaemia	920
Krónikus intestinalis ischaemia	920
Ischaemiás colitis	921
Angiodysplasia a colonban	921
A végbél betegségei (DR. BANAI JÁNOS)	921
Szervi betegségek	921
Funkcionális betegségek	922
Irodalom	922
Heveny bélelzáródás (DR. ALTORJAY ISTVÁN)	923
Kórélettani háttér	923
Klinikai tünetek	924
Fizikális lelet	924
Kezelés	925
Irodalom	925
Akut appendicitis (DR. ALTORJAY ISTVÁN)	925
Kórélettan	926
Klinikai tünetek	926

Elkülönítő diagnózis	927
Kezelés	927
<i>Irodalom</i>	927
A máj betegségei (DR. SZALAY FERENC)	928
A máj betegségeinek általános tünetei	929
Bilirubin-anyagcsere és hyperbilirubinaemia	932
Bilirubin-anyagcsere	932
Hyperbilirubinaemia	934
Nem konjugált hyperbilirubinaemia	934
Fokozott képzés	934
Csökkent hepaticus elimináció	934
Konjugált (túlnyomóan direkt) hyperbilirubinaemia	936
Akut vírushepatitis	937
Hepatitis A	938
Hepatitis B	939
Hepatitis D	941
Hepatitis C	942
Hepatitis E	942
Szekunder hepatotrop vírusok által okozott akut hepatitis	943
Toxikus és gyógyszer okozta hepatitis	943
Nem alkoholos steatohepatitis	947
Meghatározás, epidemiológia	947
Patológia és a kialakulás módja	947
Kórisme és elkülönítő diagnózis	949
Lefolyás és kórjóslat	950
Kezelés	950
Idült hepatitis	950
Vírus eredetű krónikus hepatitis	951
Krónikus B-hepatitis	951
Krónikus D (delta)-hepatitis	953
Krónikus C-hepatitis	953
Gyógyszer és toxikus anyagok által okozott idült hepatitis	955
Autoimmun idült hepatitis	955
Primer bilialis cirrhosis	955
Primer sclerotizáló cholangitis	957
Anyagcsere-betegségek által okozott krónikus hepatitis	958
Egyéb idült hepatitisek	958
Idült alkoholos májbetegségek	958
Epidemiológia és patogenezis	958
Az alkohol metabolizmusa és a májkárosodás kialakulásának módja	959
Szöveti jellemzők és biokémiai hátterük	960
Alkoholos zsírmáj	960
Alkoholos hepatitis	961
Alkoholos májcirrhosis	961
Idült alkoholos májbeteggek lelki vezetése	962
A májcirrhosis és szövődményei	962
Epidemiológia és osztályozás	963
Patomechanizmus	964
A betegség súlyosságának megítélése	964
A májcirrhosis szövődményei	964
Metabolikus zavarok és májelégtelenség	965
Portalis hypertonia	965

Ascites	966
Spontán bakteriális peritonitis (SBP)	967
Nyelőcsővarix-vérzés	968
Portalis hypertensiv gastropathia	968
Hepaticus encephalopathia	968
Hepatorenalis szindróma	970
Hepatopulmonalis szindróma	970
Splenomegalia	970
Gyakori fertőzések	971
Hepatocellularis carcinoma	971
Egyéb szervek károsodása	971
A máj genetikai eredetű anyagcsere-betegségei	971
Vasraktározási betegségek	971
Hereditær haemochromatosis (HH)	972
Wilson-kór	976
Patogenezis	977
A Wilson-kór klinikai megjelenési formái	977
Kórisme	978
Kezelés	978
Wilson-kór és terhesség	979
Alfa-1-proteáz-inhibitor-hiány (alfa-1-antitripszin-hiány)	979
Genetikai háttér	980
Klinikai és szövettani kép	980
Kórisme és kezelés	980
Májátültetés	980
Javallatok és ellenjavallatok	980
A recipiens és a donor (máj) alkalmassága	982
A donormáj allokációja	983
Májátültetési technikák	983
A transzplantált beteg gondozása	983
Szövődmények	984
A máj keringési zavarai	985
Irodalom	986
Az epehólyag és az epeutak megbetegedései (DR. LONOVICS JÁNOS)	987
Anatómiai és kóreltani háttér	987
Az epehólyag megbetegedései	987
Veleszületett eltérések	987
Epekőbetegség	988
Patogenezis	988
Klinikai tünetek	988
Kórisme	989
Kezelés	989
Heveny és idült cholecystitis	989
Patogenezis	989
Klinikai tünetek és szövődmények	989
Kórisme	990
Kezelés	990
Az epehólyag ritka betegségei	991
Postcholecystectomiás tünetek	991
Az epeutak betegségei	991
Veleszületett eltérések	991
Choledocholithiasis, epeúti kövesség	992

Patogenezis és klinikai megjelenés	992
Szövődmények	992
Kórisme	993
Kezelés	993
Sclerotizáló cholangitis	993
Patogenezis	994
Klinikai tünetek és szövődmények	994
Kórisme	994
Kezelés	994
Az epeutak és az epehólyag funkcionális betegségei	995
Epehólyag-hypokinesis	995
Epehólyag-dyskinesis	995
Oddi-sphincter-dyskinesis	995
A Vater-papilla betegségei	996
Papillaris (Oddi-sphincter) kóros működés	996
A Vater-papilla daganatai	996
<i>Irodalom</i>	996
A hasnyálmirigy betegségei	997
Heveny pancreatitis (DR. DÖBRÖNTE ZOLTÁN)	997
Kialakulásának oka és módja	997
Osztályozás	998
Klinikai tünetek	998
Laboratóriumi eltérések	999
Képalkotó diagnosztika	999
Elkülönítő diagnosztika	1001
Kórjóslat	1001
Szövődmények	1002
Kezelés	1003
Idült hasnyálmirigy-gyulladás (DR. TULASSAY ZSOLT)	1004
Kialakulásának oka és módja	1004
Klinikai tünetek	1005
Szövődmények	1006
Az idült hasnyálmirigy-gyulladás kórismézése	1007
Az idült pancreatitis kezelése	1010
Hereditár pancreatitis (DR. TULASSAY ZSOLT)	1010
A hasnyálmirigy fejlődési eltérései (DR. TULASSAY ZSOLT)	1011
Cysticus fibrosis	1011
Pancreas divisum	1012
Pancreas anulare	1013
<i>Irodalom</i>	1013
Az emésztőrendszer daganatai	1014
A nyelőcső daganatai (DR. HERSZÉNYI LÁSZLÓ)	1014
A nyelőcső jóindulatú daganatai	1014
Leiomyoma	1014
A nyelőcső polypoid elváltozásai	1014
Nyelőcsőcysták	1015
A nyelőcső egyéb jóindulatú daganatai	1015
A nyelőcső rosszindulatú daganatai	1015
Epidemiológia	1015
Etiológia	1015
Osztályozás	1016
Klinikai kép	1016

Kórisme	1016
Kezelés	1016
A gyomor daganatai (DR. HERSZÉNYI LÁSZLÓ)	1017
Gyakoriság és epidemiológia	1017
A kialakulás módja	1017
Patológia	1018
Klinikai kép	1019
Kórisme	1019
Elkülönítő diagnosztika	1019
Kezelés	1020
Kórijóslat	1020
A gyomor egyéb daganatai	1020
Vékonybél-daganatok (DR. HERSZÉNYI LÁSZLÓ)	1022
Epidemiológia	1023
Kockázati tényezők	1023
Jóindulatú vékonybél-daganatok	1024
Rosszindulatú vékonybél-daganatok	1024
Vastag- és végbél-daganatok (DR. HERSZÉNYI LÁSZLÓ)	1026
Vastagbélpolypok és -adenomák	1026
Vastag- és végbél-daganatok	1028
Gyakoriság és mortalitás	1028
Kóreredet	1028
Klinikai kép	1030
Kórisme	1030
Szövettani jellemzők, elhelyezkedés	1030
Áttétképződési jellegzetességek	1030
Kórijóslat	1031
Kezelés	1031
Utókövetés	1032
Szűrés-megelőzés	1032
Máj-daganatok (DR. SZALAY FERENC)	1034
Jóindulatú daganatok	1034
Tumorszerű elváltozások	1035
Rosszindulatú máj-daganatok	1035
Metasztatikus máj-daganatok	1037
Hasnyálmirigy-daganatok (DR. HERSZÉNYI LÁSZLÓ)	1037
Pancreasrák	1037
Gyakoriság és mortalitás	1037
Kóreredet	1037
Patológia	1038
Klinikai kép	1038
Kórisme	1039
Áttétképződési jellegzetességek	1040
Kórijóslat	1041
Kezelés	1041
A hasnyálmirigy egyéb daganatai	1042
A hasnyálmirigy neuroendokrin daganatai (DR. TULASSAY ZSOLT)	1043
A hasnyálmirigy neuroendokrin daganatainak általános jellemzői	1043
Előfordulási gyakoriság, epidemiológia	1043
A tumorok patológiája és természetes lefolyása	1044
Klinikai tünetek	1044
Laboratóriumi és képalkotó eljárások diagnosztikus értéke	1044

Sebészi és konzervatív kezelés	1045
Metasztatizáló endokrin tumorok kezelése	1046
Insulinoma	1046
Gastrinoma. Zollinger–Ellison-szindróma	1047
VIPoma	1049
Glucagonoma	1049
Somatostatinoma	1051
A hasnyálmirigy egyéb neuroendokrin tumorai	1051
Az emésztőrendszer carcinoid daganatai (DR. TULASSAY ZSOLT, DR. RÁCZ KÁROLY)	1052
Kóreredit, osztályozás és epidemiológia	1052
A carcinoidok szervrendszeri elhelyezkedése	1054
Biokémiai sajátosságok	1055
Klinikai tünetek	1055
Kórisme	1056
Kezelés	1058
Kórjólát	1060
Az emésztőrendszer lymphomái (DR. ALTORJAY ISTVÁN)	1060
Meghatározás, epidemiológia, osztályozás	1060
Klinikai tünetek, kórisme	1061
Kezelés	1061
Irodalom	1062
8. fejezet. A vese és a húgyutak betegségei	1063
Fejezetszerkesztő: DR. DE CHÂTEL RUDOLF	
<hr/>	
A vesebetegek vizsgálata	1065
Kórelőzmény (DR. DEÁK GYÖRGY)	1065
Fizikális vizsgálat (DR. DEÁK GYÖRGY)	1067
Főbb klinikai szindrómák (DR. DE CHÂTEL RUDOLF, DR. NAGY JUDIT)	1068
Laboratóriumi vizsgálatok (DR. TISLÉR ANDRÁS)	1070
Vizeletvizsgálat	1070
Proteinuria	1073
A veseműködés megítélése	1074
Bakteriológiai vizsgálat (DR. TISLÉR ANDRÁS)	1076
Képalkotó vizsgálatok (DR. JAKAB ZSUZSA)	1077
Hagyományos röntgendiagnosztikai módszerek	1077
Ultrahangvizsgálat	1077
CT-vizsgálat	1079
MRI-vizsgálat	1080
Angiográfia	1080
Izotópdiagnosztika	1080
Vesebiopszia (DR. TISLÉR ANDRÁS)	1080
Irodalom	1081
A folyadék- és elektrolit-háztartás zavarai (DR. LOSONCZY GYÖRGY)	1082
Oliguria, anuria, polyuria	1082
Oligo-anuria akut veseelégtelenségben	1082
Polyuria	1082
Oedema	1083
Hypovolaemia	1083
A testnedvek fokozott vesztese által kiváltott hypovolaemia	1083
Növekedett vagy változatlan összvíz-tartalom mellett kialakuló intravasculáris hypovolaemia	1084

Hypervolaemia	1085
Hyponatraemia	1085
Hypernatraemia	1086
Normális ADH-termeléssel és ADH-érzékenységgel járó állapotok	1087
Csökkent ADH-termeléssel vagy ADH-érzékenységgel járó hypernatraemia	1087
Hypokalaemia	1087
Hyperkalaemia	1088
Kalcium-anyagcsere	1089
Hypocalcaemiák	1089
Hypercalcaemia	1090
Sav-bázis zavarok	1091
Metabolikus acidosis	1091
Metabolikus alkalosis	1092
Respiratorikus acidosis	1092
Respiratorikus alkalosis	1093
Irodalom	1093
Hypertonia vesebetegségekben (DR. BARNÁ ISTVÁN)	1093
A veseműködés és a vérnyomás szabályozása	1093
Vese eredetű hypertoniák	1094
Renoparenchymás hypertonia	1094
Renovasculáris hypertonia	1095
Hypertonia okozta nephropathia (hypertensív nephropathia)	1095
Irodalom	1096
Immunológiai mechanizmusok vesebetegségekben (DR. FEKETE BÉLA)	1096
Humorális antitestekkel kapcsolatos vesekárosodás	1096
Nephritogen antitestek képződése	1097
A nephritogen antitestek lerakódása a glomerulusban	1097
Sejtes, antitesttől független, glomeruláris károsodás	1097
A glomeruláris ártalom kimenetelét meghatározó tényezők	1098
A glomerulonephritis immunpatológiai megjelenési formái	1098
Glomerulopathiák szisztémás kötőszöveti betegségekben	1098
Glomeruláris károsodás fertőzésekben	1099
Tumorhoz társuló glomerulopathiák	1099
Irodalom	1099
Glomeruláris betegségek	1099
Primer glomerulopathiák (DR. NAGY JUDIT, DR. WITTMANN ISTVÁN, DR. KOVÁCS TIBOR)	1099
Akut nephritis szindróma	1101
Gyors progressziójú (félholdas) glomerulonephritis	1102
Nephrosis szindróma	1104
Minimal change nephropathia	1105
Fokális szegmentális glomerulosclerosis	1105
Membranosus glomerulopathia	1106
Mesangiocapillaris (membranoproliferatív) glomerulonephritis	1108
Tünetzegény vizeleteltérések	1108
IgA-nephropathia	1108
Idült glomerulonephritis	1109
Szisztémás betegségekhez társuló glomerulonephritisek (DR. SONKODI SÁNDOR)	1110
Lupus nephritis	1110
Klinikai kép	1110
Kórisme	1111
A lupus nephritis kezelése	1111
Lupus nephritis terhességben	1111

Vasculitis	1112
Wegener-granulomatosis	1112
Mikroszkopikus polyangitis	1113
Churg–Strauss-szindróma	1113
Polyarteritis nodosa	1113
Henoch–Schönlein-nephritis	1114
Cryoglobulinaemiás vasculitis	1114
Haemolyticus uraemiás szindróma (HUS) és a thromboticus thrombocytopeniás purpura (TTP)	1115
Diabeteses nephropathia (DR. WITTMANN ISTVÁN, DR. NAGY JUDIT)	1115
Diabeteses albuminuria	1115
A diabeteses nephropathia epidemiológiája	1116
A diabeteses nephropathia kialakulása	1116
A diabeteses nephropathia kórisméje és klinikai képe	1116
A diabeteses nephropathia megelőzése és kezelése	1117
Irodalom	1117
Tubulointerstitialis betegségek	1118
Tubulopathiák (DR. DE CHÂTEL RUDOLF)	1118
Izolált tubulopathiák	1118
Összetett tubulopathiák	1119
Renalis diabetes insipidus	1119
Renalis tubularis acidosis	1119
Urát-nephropathia	1120
Hypercalcaemiás nephropathia	1121
Hypokalaemiás nephropathia	1121
Interstitialis nephritis (DR. DE CHÂTEL RUDOLF)	1121
Analgetikum-nephropathia (DR. NAGY JUDIT, DR. PINTÉR ISTVÁN)	1122
Kóreredet és szövettani eltérés	1122
Klinikai kép és kórisme	1123
Kezelés és kórjólát	1123
Krónikus pyelonephritis (DR. DE CHÂTEL RUDOLF)	1124
Klinikai tünetek	1124
Kórisme és kezelés	1124
Irodalom	1125
Húgyúti fertőzés (DR. MÁTYUS JÁNOS)	1125
A húgyúti fertőzések kialakulása	1125
Hajlamosító tényező nélküli húgyúti fertőzések	1126
Szövődményes húgyúti fertőzések	1128
A húgyúti fertőzések szövődményei	1129
Irodalom	1130
A vese cystás és daganatos betegségei	1130
Cystás vesebetegségek (DR. REUSZ GYÖRGY)	1130
Autoszomális recesszív polycystás vesebetegség (ARPKD)	1132
Autoszomális domináns polycystás vesebetegség (ADPKD)	1133
Multicystás vesedysplasia	1134
Egyszerű vesecysta (szoliter és multiplex)	1135
Szerzett vesecysta	1135
Juvenilis nephronophtisis – medullaris cystás vese komplexum	1135
Autoszomális recesszív forma: juvenilis nephrophtisis	1136
Autoszomális domináns forma: medullaris cystás vese	1136
Medullaris szivacsvese	1136
Vesecarcinoma	1137
Irodalom	1139

Vesekövesség (DR. HORVÁTH CSABA)	1139
A kőbetegség klinikai képe	1139
Hypercalciuria	1140
Anyagcsere-diagnosztika recidiváló vesekőbetegségben	1141
Vesekövesség hypercalcaemiával	1141
Vesekőbetegség normális szérumkalcium-koncentrációval	1141
A recidiváló kalcium-vesekövek megelőző kezelése	1142
Irodalom	1143
Veseelégtelenség	1143
Akut veseelégtelenség (DR. KÁRPÁTI ISTVÁN)	1143
Praerenalis veseelégtelenség	1143
Renalis akut veseelégtelenség	1144
Postrenalis veseelégtelenség	1146
Az akut veseelégtelenség tünetei és lefolyása	1147
Az akut veseelégtelenség kórisméje	1148
Az akut veseelégtelenség kezelése	1149
Konzervatív kezelés	1149
Vesepótló kezelési módszerek	1150
Kórijóslat	1151
Krónikus veseelégtelenség (DR. SZEGEDI JÁNOS, DR. KISS ISTVÁN)	1151
A krónikus veseelégtelenség szakaszai	1152
A krónikus veseelégtelenség klinikai tünetei, szövödményei	1152
A krónikus veseelégtelenség kórisméje	1155
A krónikus veseelégtelenség progressziója	1156
A krónikus veseelégtelenség kezelése és megelőzése	1156
Vesepótló kezelés (DR. KISS ISTVÁN)	1157
A vesepótló kezelés elméleti alapjai	1157
Irodalom	1158
9. fejezet. Immunológia	1159
Fejezetszerkesztő: DR. SZEGEDI GYULA	
Az immunrendszer (DR. SZEGEDI GYULA)	1161
Az immunrendszer feladata és működése	1161
A természetes (innate) és a szerzett (adaptív) immunitás	1161
A citokinek jellemzése	1162
A komplementrendszer szerepe a klinikai immunológiában	1163
Mucosa-immunitás	1163
Immunhiányos állapotok és betegségek	1165
Mikor gondoljunk immunhiányos állapotra?	1165
Az immunglobulin izotípusváltás károsodása	1166
Hyper-IgM szindróma	1167
Variábilis immunhiány (common variable immunodeficiency: CVI)	1167
Szelektív IgA-hiány	1167
Kombinált és citokin-rendellenességekre visszavezethető immunhiány	1167
A phagocytasejtek működésére visszavezethető immunhiányos állapotok	1167
Komplementhiányos állapotok	1168
Másodlagos immunhiányos állapot	1168
Szerzett immunhiány	1168
Autoimmun betegségek, immunpatológia	1168
Az autoimmun betegségek patomechanizmusa	1170
Az autoimmun betegségek kialakulásának folyamata és mechanizmusa	1170
Irodalom	1171

Poliszisztémás autoimmun betegségek	1171
Nem differenciált collagenosis (DR. BODOLAY EDIT)	1171
Szisztémás sclerosis (DR. CZIRJÁK LÁSZLÓ)	1172
Gyakoriság és patogenezis	1172
Klinikai tünetek	1173
Laboratóriumi eltérések	1176
Kórisme, osztályozás, kórlefolyás	1176
Ritka alcsoportok, a scleroderma-család egyéb kórképei	1176
Kezelés	1177
Raynaud-szindróma (DR. CSIKI ZOLTÁN)	1178
Epidemiológia és patomechanizmus	1178
Osztályozás	1178
Klinikai tünetek és kórisme	1178
Kezelés	1181
Polymyositis (PM) és dermatomyositis (DM) (DR. DANKÓ KATALIN)	1181
A PM/DM felosztása és kóreredete	1182
A PM/DM kórisméje	1182
A PM/DM klinikai tünetei és diagnosztikája	1183
DM/PM kezelése	1185
Sjögren-szindróma (DR. ZEHER MARGIT)	1186
Kóreredet	1186
Klinikai tünetek	1186
Glandularis tünetek	1186
Extraglandularis/szisztémás tünetek	1187
A Sjögren-szindróma diagnosztikája	1188
A betegség kezelése	1189
Primer szisztémás vasculitisek (DR. ZEHER MARGIT)	1190
A vasculitisek kóreredete	1190
A bőr vasculitise	1191
Cryoglobulinaemiás vasculitis	1191
Henoch–Schönlein-purpura	1191
Urticaria vasculitis (UV)	1191
A bőr leukocytoclasticus vasculitise (cutan leukocytoclasticus vasculitis – CLV)	1192
Az antineutrophil-cytoplasmaticus antitest (ANCA) -asszociált vasculitisek	1192
Wegener-granulomatosis	1193
Churg–Strauss-szindróma (CSS)	1193
Mikroszkopikus polyangitis (MPA)	1193
Polyarteritis nodosa (PAN)	1193
Kawasaki-szindróma	1194
Óriássejtes arteritis és polymyalgia rheumatica	1194
Takayasu-arteritis	1195
Ritka vasculitises kórképek	1195
Szisztémás lupus erythematosus (DR. KISS EMESE)	1196
Kóreredet	1196
Klinikai tünetek	1197
Laboratóriumi eltérések	1199
Kórisme és prognózis	1199
Kezelés	1200
Antifoszfolipid szindróma (DR. SOLTÉSZ PÁL)	1200
Az antifoszfolipid szindróma diagnózisának feltételei	1201
Az antifoszfolipid szindróma klinikai képe	1201
Kezelés	1201

Kevert kötőszöveti betegség (DR. BODOLAY EDIT)	1202
Klinikai és laboratóriumi tünetek. Kórlefolyás	1202
Az MCTD kezelése és gondozása	1203
Irodalom	1204
Allergiás állapotok (DR. MÜZES GYÖRGYI)	1204
Patofiziológiai áttekintés	1204
Légúti allergiás betegségek	1205
Rhinitis allergica	1205
Asthma bronchiale	1206
Conjunctivitis allergica	1206
Allergiás bőrbetegségek	1206
Atopiás dermatitis/ekzema	1206
Kontakt dermatitis/ekzema	1207
Allergiás urticaria és angiooedema	1207
Rovarcsípés-allergia	1208
Gyógyszerallergia	1208
Ételallergia (DR. NÉKÁM KRISTÓF)	1209
A táplálékallergia kórtana	1210
A táplálékallergia klinikai tünetei	1210
Diagnózis	1211
A betegség lefolyása, prognózisa és kezelése	1212
Irodalom	1212
A szervátültetések, a terhesség és a daganatok immunológiai vonatkozásai (DR. SZEGEDI GYULA)	1212
A szerv- és a szövetátültetések immunológiai vonatkozásai	1212
A terhesség immunológiája. Az anya és a magzat kapcsolata	1213
A daganatok immunológiája	1214
Irodalom	1215
Mozgásszervi betegségek	1216
Gyulladásos ízületi megbetegedések (arthritisek) (DR. SZEKANECZ ZOLTÁN)	1216
Rheumatoid arthritis	1216
A kialakulás módja	1216
Klinikai kép	1217
Kórisme és elkülönítő diagnosztika	1218
Kezelés	1218
Kórjóslat	1220
A rheumatoid arthritis egyéb formái	1220
Szeronegatív spondylarthropathiák (SNSA)	1221
Spondylitis ankylopoetica (SPA)	1221
Arthropathia psoriatica (PsA)	1222
Enteropathiás arthritis	1223
Reaktív arthritis (ReA), Reiter-kór	1223
Juvenilis idiopathiás arthritis (JIA)	1223
Infekciós arthritis	1224
Szisztémás kórképekkel társuló arthritis (DR. MÜZES GYÖRGYI)	1227
Degeneratív mozgásszervi kórképek (DR. SURÁNYI PÉTER)	1229
Arthrosis	1229
Derékfájás. A gerinc degeneratív betegségei	1231
Lágyrész-rheumatismusok	1233
Fájós váll	1233
Kéztő alagút szindróma	1234
Fibromyalgia	1235
Irodalom	1236

Immunmoduláció, immunszuppresszió (DR. GERGELY PÉTER)	1236
Nem szteroid gyulladásgátlók (NSAID)	1236
Kortikoszteroidok	1237
Sejtszlásgátlók (citosztatikumok)	1238
Alkilálószeresek	1238
Folsavantagonisták: methotrexat	1238
Purinantagonisták	1238
Pirimidinantagonisták	1239
Nem citosztatikus hatású immunszuppresszív szerek	1239
Egyéb gyulladásgátlók	1240
Biológiai terápia (BT)	1240
Irodalom	1242
Amyloidosis (DR. MŰZES GYÖRGYI)	1242
Szisztémás amyloidosis formák	1242
Lokális amyloidosis formák	1243
Klinikai tünetek	1243
Diagnózis	1244
Kezelés	1244
Irodalom	1245
10. fejezet. A vérképzőrendszer betegségei	1247
Fejezetszerkesztő: DR. UDVARDY MIKLÓS	
<hr/>	
A vérképzőszeresek és a vérárvadási rendszer működése és vizsgálómódszerei	1249
A vérképzés, a szabályos haemopoiesis (DR. UDVARDY MIKLÓS)	1249
Erythropoiesis	1249
A fehérvérsejtek képzése, normális myelopoiesis	1251
Thrombocyta-képzés	1252
Lymphopoiesis	1252
Fenotípus, sejtmorfológia	1253
A perifériás vér és a csontvelő vizsgálata (DR. KISS ATTILA, DR. UDVARDY MIKLÓS)	1254
Minőségi vérkép	1254
Csontvelővizsgálat	1254
A vérképzőszeresek vizsgálómódszerei (DR. KISS ATTILA, DR. UDVARDY MIKLÓS)	1255
A hematológiai automatákkal kapott eredmények értékelése	1255
Malignus hematológiai betegségek vizsgálata áramlási citometriával	1256
Malignus hematológiai betegségek patogenezise, molekuláris patológiai háttere (DR. MATOLCSY ANDRÁS)	1256
Krónikus myeloproliferatív betegségek	1256
Myelodysplasiás szindrómák	1257
Akut leukaemiák	1258
B-sejtes non-Hodgkin-lymphomák	1258
T- és NK-sejtes non-Hodgkin-lymphomák	1259
Hodgkin-lymphomák	1259
Citogenetika, fluoreszcens in situ hibridizáció (FISH) (DR. UDVARDY MIKLÓS)	1259
Haemopoeticus őssejtátültetés (DR. MASSZI TAMÁS)	1260
Elméleti alapok, elnevezések	1260
Őssejtgyűjtés és őssejtforrások	1260
Kondicionáló kezelés, izolálás, megtapadás	1261
Szövődmények	1261
Graft versus tumor hatás	1262
Az őssejt-transzplantáció javallatai	1262
Allogén transzplantáció	1262
Autológ transzplantáció	1263

A haemostasis klinikai biokémiája és laboratóriumi vizsgálómódszerei (DR. KAPPELMAYER JÁNOS, DR. PFLIEGLER GYÖRGY)	1263
A koagulációs rendszer	1263
A thrombocyta-rendszer	1265
A véralvadási rendszer vizsgálómódszerei	1265
Preanalitikai szempontok	1265
A haemostasis diagnosztikus tesztjeinek javallatai	1265
A haemostasisban alkalmazható algoritmusok	1266
Általános elvek	1266
Coagulopathiák laboratóriumi diagnosztikája	1266
A coagulopathiák kivizsgálásának menete	1267
A thrombocyta működészavarainak laboratóriumi diagnosztikája	1269
Irodalom	1269
A vörösvérsejtképzés zavarai, anaemiák	1270
Microcytás anaemiák (DR. KISS ATTILA, DR. UDVARDY MIKLÓS)	1271
Vashiányos anaemia	1271
Macrocytás anaemiák, megaloblastos anaemia (DR. UDVARDY MIKLÓS)	1272
Kóreredet	1273
Klinikai tünetek	1273
Kezelés	1273
Haemolysisek (DR. KISS ATTILA)	1274
Corpuscularis eredetű haemolyticus anaemiák	1274
Enzymopathiás, enzymopeniás haemolyticus anaemia	1274
Haemoglobinopathiák (DR. PFLIEGLER GYÖRGY)	1276
Kóreredet, felosztás	1276
A globinszintézis mennyiségi zavarai: thalassaemiák	1276
A globinszintézis minőségi zavarai	1277
Terhesség és anaemia (DR. KISS ATTILA)	1277
Egyéb okú anaemiák (DR. KISS ATTILA)	1278
Irodalom	1279
Thrombocytopeniával járó állapotok (DR. TELEK BÉLA)	1279
Krónikus immunthrombocytopeniás purpura (ITP) (DR. TELEK BÉLA)	1279
Kóreredet, ITP altípusok	1280
Klinikai tünetek és kórisme	1280
Kezelés	1280
Thromboticus thrombocytopeniás purpura (TTP) és haemolyticus uraemiás szindróma (HUS) (DR. UDVARDY MIKLÓS)	1282
Kóreredet	1282
Akut HUS-csoport	1282
Akut TTP-csoport	1283
Idült, recidiváló esetek	1283
Kórisme	1283
Kezelés	1283
Neonatalis thrombocytopenia és poszttranszfúziós purpura (DR. TELEK BÉLA)	1284
Gyógyszer okozta és szekunder thrombocytopeniák (DR. TELEK BÉLA)	1284
Irodalom	1285
Csontvelő-elégtelenség felnőttkorban	1285
Aplasticus anaemia (idiopathiás), pure red cell aplasia (tiszta vörösvérsejt-aplasia) (DR. MASSZI TAMÁS, DR. UDVARDY MIKLÓS)	1285
Meghatározás, epidemiológia	1285
Kóreredet, patológia	1286

Tünetek, diagnózis	1286
Kezelés	1287
A fehérvérszámának növekedése és csökkenése. Leukopenia, neutropenia, agranulocytosis (DR. UDVARDY MIKLÓS, DR. MASSZI TAMÁS)	1287
Meghatározások	1287
Agranulocytosis	1288
Meghatározás, epidemiológia	1288
Kórok, patomechanizmus, kórlefolyás	1288
Klinikai tünetek, kórisme	1289
Elkülönítő diagnosztika	1289
Az agranulocytosis kezelése	1289
Irodalom	1290
Myeloproliferatív betegségek (DR. UDVARDY MIKLÓS, DR. FEKETE SÁNDOR)	1290
Akut myeloid leukaemia	1290
Meghatározás, osztályozás, patogenezis	1290
Klinikai tünetek, prognosztikus tényezők	1291
Kezelés	1292
Az akut promyelocytás leukaemia (M3) és kezelése	1292
A nem promyelocytás AML indukciós kezelése	1293
Refrakter és relapsusos esetek kezelése	1293
Szupportív, kiegészítő kezelés	1293
Myelodysplasia	1294
Idült myeloproliferatív betegségek	1295
Idült myeloid leukaemia (CML)	1295
Meghatározás, epidemiológia, kóreredet, kórlefolyás	1295
Klinikai tünetek és kórisme	1296
Kezelés	1297
Idült eosinophil leukaemia	1298
Idült neutrophil leukaemia	1299
Polycythaemia rubra vera (PRV)	1299
Meghatározás, kórok, kórlefolyás	1299
Klinikai tünetek, kórisme	1300
Kezelés	1300
Myelofibrosis	1300
Kóreredet	1300
Klinikai tünetek	1301
Kórisme, elkülönítő diagnosztika	1301
Kezelés	1301
Thrombocythaemia essentialis (DR. UDVARDY MIKLÓS, DR. FEKETE SÁNDOR)	1301
Meghatározás, kórok	1301
Klinikai tünetek, kórisme, kezelés	1302
Irodalom	1302
Lymphoproliferatív betegségek	1303
Hodgkin-kór (DR. VARGA GYULA)	1304
Gyakoriság és kóreredet	1304
Klinikai tünetek és laboratóriumi eltérések	1304
Kórisme és stádiummegállapítás	1305
Kezelés	1305
Kórjóslat, gondozás	1307
Non-Hodgkin-lymphomák	1307
Aggresszív non-Hodgkin-lymphomák (DR. VARGA GYULA)	1308
Gyakoriság és előfordulás	1309

Klinikai tünetek és laboratóriumi eltérések	1309
Kórisme és stádiummegállapítás	1309
Prognosztikus tényezők	1310
Az agresszív lymphomák kezelésének általános szempontjai	1310
Az agresszív lymphomák egyes típusai és kezelésük	1311
Felnőttkori akut lymphoid leukaemia (DR. TELEK BÉLA, DR. UDVARDY MIKLÓS)	1313
Meghatározás, kórok	1313
Klinikai tünetek, kórisme	1313
Kezelés	1314
Indolens lymphomák (DR. LOSONCZY HAJNA)	1314
Krónikus B-sejtes lymphocytás leukaemia (B-CLL)	1315
Follicularis lymphoma (FL)	1318
Myeloma multiplex	1319
Waldenström-féle macroglobulinaemia	1322
Hajas-sejtes leukaemia	1322
Marginális zóna lymphomák (MALT)	1323
Irodalom	1323
Veleszületett faktorhiányos vérzékenység (DR. PFLIEGLER GYÖRGY)	1324
A veleszületett faktorhiányos vérzékenység diagnózisa	1324
Haemophilia A, B	1324
Előfordulás, kóroktan	1324
Panaszok, tünetek és kórisme	1325
Kezelés	1325
Inhibitoros és gátlótest (szerzett) haemophilia	1326
Előfordulás, kóroktan	1326
Panaszok, tünetek és kórisme	1326
Kezelés	1326
Egyéb veleszületett faktorhiányos állapotok	1327
Fibrinogén (FI) -hiány, dysfibrinogenaemia, afibrinogenaemia	1327
FII-hiány (hypoprothrombinaemia, dysprothrombinaemia)	1327
FV-hiány (proakcelerinhiány)	1327
FVII-hiány (hypoproconvertinaemia)	1327
FX-hiány (Stuart–Power-faktor-hiány)	1328
FXI-hiány (haemophilia C)	1328
FXII-hiány (Hageman-faktor)	1328
FXIII-hiány (fibrinstabilizáló faktor, Laki–Lóránd-faktor)	1328
α 2-plazmin-inhibitor (α 2-antiplazmin) -hiány	1328
Vascularis vérzékenység	1328
Örökletes betegségek, vascularis vérzékenységgel	1329
Hereditær haemorrhagiás teleangiectasia (Osler–Weber–Rendu-kór)	1329
Haemangiomák	1330
Oculocutan albinizmus	1330
Szerzett vascularis vérzékenységek	1331
Irodalom	1331
A thrombocyták kvalitatív betegségei (thrombocytopathiák) (DR. BODA ZOLTÁN)	1332
Willebrand-betegség	1332
A von Willebrand-faktor (vWF)	1332
A von Willebrand-betegség (vWB)	1332
Kórisme	1333
Elkülönítő diagnosztika	1333
A von Willebrand-betegség osztályozása	1333
A von Willebrand-betegség öröklődése	1334
A von Willebrand-betegség kezelése	1334

A szerzett von Willebrand-szindróma (AvWS) kezelése	1335
Willebrand-faktor ellenes alloantitest kezelése	1335
A vWB kezelésére ajánlható algoritmus	1335
Glanzmann-thrombasthenia	1335
Bernard–Soulier-thrombocytopathia	1336
„Storage-pool” és „aspirin-like” betegség	1336
A vérlemezke-működés szerzett zavarai	1337
Irodalom	1337
Szerzett faktorhiányos állapotok	1338
Májbetegségek (DR. PFLIEGLER GYÖRGY)	1338
Kóroktan	1338
Kórisme	1338
Vena portae thrombosis	1339
Vena hepatica thrombosis (Budd–Chiari-szindróma)	1339
Diffúz intravasculáris coagulatio (DR. BODA ZOLTÁN)	1340
Kóroktan és kórisme	1340
A DIC kezelése	1342
Irodalom	1343
Vénás thrombosis, thrombophilia (DR. BODA ZOLTÁN)	1343
A vénás thromboembolia kockázata	1343
Veleszületett és szerzett thrombosis hajlam	1344
Familiáris thrombophiliák	1344
FV-Leiden-mutáció (APC-rezisztencia)	1345
Protrombin G20210A mutáció	1345
Antitrombinhiány	1345
Protein C-hiány	1346
Protein S-hiány	1347
Nagy FVIII-szint	1347
A familiáris thrombophilia egyéb, ritka okai	1347
Szerzett hypercoagulabilis állapotok	1347
Antifoszfolipid szindróma	1348
Hyperhomocysteinaemia	1348
A thrombophilia klinikai megítélése	1349
A familiáris thrombophilia klinikai képe	1349
Laboratóriumi vizsgálatok thrombophiliában	1349
Primer thrombosisprofilaxis aszimptomatikus hordozókban	1349
Hormonterápia aszimptomatikus thrombophiliás hordozókban	1349
Irodalom	1350
A vérátömlesztés klinikai kérdései (DR. HOFFER IZABELLA)	1350
Véradás, vérkivizsgálás	1350
Vérkészítmények	1351
A vörösvérsejt-készítmények kompatibilitása	1351
Vércsoport-szerológiai alapfogalmak	1351
Az ABO vércsoportantigének és -antitestek	1353
Az Rh(D) antigén és antitest	1355
Egyéb vércsoportrendszerek	1355
Laboratóriumi kompatibilitási vizsgálat, választott vér	1356
A vérátömlesztés előkészítése	1356
A vérátömlesztés módja	1357
Biológiai próba	1357
A beteg megfigyelése, szövődmények	1357
A vérátömlesztés formái	1359
Irodalom	1359

11. fejezet. Az endokrin rendszer betegségei	1361
Fejezetszerkesztő: DR. RÁCZ KÁROLY	
Bevezetés	1363
A hypothalamus és a hypophysis betegségei (DR. RÁCZ KÁROLY)	1364
Anatómia és fejlődéstan	1365
A hypothalamus veleszületett és szerzett betegségei	1365
A hypothalamus veleszületett működészavaraival járó szindrómák	1366
A hypothalamus szerzett betegségei	1366
A hypophysis elülső lebeny hormonok szintézise, szekréciója, fiziológiai hatásai	1367
Prolaktin	1367
Növekedési hormon	1367
Adrenokortikotropin (ACTH)	1368
Gonadotropinok (LH, FSH)	1369
Thyreotrop hormon (TSH)	1369
Hypopituitarismus	1369
Hypophysisdaganatok és egyéb, nem hypophysis eredetű sella-tájéki térszűkítő folyamatok	1374
A hypophysisdaganatok patogenezise	1374
A hypophysisdaganatok osztályozása	1375
Nem hypophysis eredetű sella-tájéki térszűkítő folyamatok	1376
Hypophysisdaganatok és egyéb nem hypophysis eredetű sella-tájéki térszűkítő folyamatok kompressziós tünetei	1377
Hormontermelő hypophysisdaganatok	1379
Prolactinoma és hyperprolactinaemiás állapotok	1379
Acromegalia	1382
Cushing-kór	1385
Gonadotrop hormont termelő hypophysisdaganat	1389
TSH-termelő hypophysisdaganat	1389
Neurohypophysis	1389
A vazopresszin szintézise, szekréciója, fiziológiai hatásai	1390
Az oxitocin szintézise, szekréciója, fiziológiai hatásai	1390
Diabetes insipidus	1390
Adipsiához társuló hypernatraemia	1393
Vazopresszintúltermelés és egyéb hypoosmolaris szindrómák	1393
Vazopresszintúltermelés	1393
Egyéb hypoosmolaris szindrómák	1394
A tobozmirigy és a melatonin	1395
Irodalom	1395
A pajzsmirigy betegségei (DR. LEÖVEY ANDRÁS)	1395
A pajzsmirigyhormonok szintézise, szekréciója, fiziológiai hatásai	1395
Normofunkciós (nem toxikus) golyva	1396
Jódhiányos, euthyreoticus diffúz golyva	1396
A pajzsmirigy göbös betegségei	1397
Struma nodosa euthyreoides	1397
A pajzsmirigy carcinómái	1398
Papillaris carcinoma	1399
Follicularis carcinoma	1399
Medullaris carcinoma	1399
Anaplasticus carcinoma	1400
Hyperthyreosis	1400
Diffúz toxikus golyva (Graves–Basedow-kór)	1400

Toxikus adenoma	1403
Multinodularis toxikus golyva	1403
Thyreotoxicus krízis	1403
Hypothyreosis	1403
Myxoedemás coma	1405
Thyreoiditisek	1405
Infektív thyreoiditis (akut és krónikus forma)	1406
Szubakut granulomatosus thyreoiditis (de Quervain-thyreoiditis)	1406
Szubakut lymphocytás thyreoiditis (postpartum és silent thyreoiditis)	1406
Krónikus lymphocytás thyreoiditis (Hashimoto-thyreoiditis)	1407
Irodalom	1407
A kalcium- és csontanyagcsere betegségei (DR. SZATHMÁRI MIKLÓS)	1408
A kalcium- és csontanyagcsere fiziológiája	1408
Az ásványianyag-cserében szerepet játszó szervrendszerek	1408
Az ásványianyag-homeosztázis hormonális szabályozása	1410
Osteoporosis (DR. SZATHMÁRI MIKLÓS, DR. POÓR GYULA)	1411
Osteomalacia, rachitis	1419
Mellékpajzsmirigy-betegségek. Hypercalcaemia és hypocalcaemia	1424
Anatómiai és fejlődéstan	1424
A parathormon szintézise, szekréciója, fiziológiás hatásai	1424
Hypercalcaemia	1425
Primer hyperparathyreosis	1427
Familiáris hypocalciuriás hypercalcaemia	1428
Malignus betegségekhez társuló hypercalcaemia	1429
Granulomatosus betegség és D-vitamin-intoxikáció okozta hypercalcaemia	1429
Hypocalcaemia	1430
Hypoparathyreosis	1431
Renalis osteodystrophia	1432
Paget-kór (osteitis deformans)	1435
Egyéb csontbetegségek	1437
Osteonecrosis	1437
Osteosclerosis/hyperostosis	1437
Osteopetrosis	1438
Irodalom	1439
A mellékvese betegségei (DR. GLÁZ EDIT)	1439
A kortikoszteroidok szerkezete, bioszintézise, szabályozása és fiziológiás hatása	1439
Mellékvesekéreg-betegségek	1443
Cushing-szindróma	1443
Primer mineralocorticismusok	1447
Primer aldosteronismus	1447
Hyperdesoxycorticosteronismus	1452
Látszólagos mineralokortikoid túlsúly	1452
Glükokortikoidrezisztencia	1452
Liddle-szindróma	1453
Szekunder hyperaldosteronismus	1453
Congenitalis adrenal hyperplasia	1455
Addison-kór	1457
Hypoaldosteronismus	1461
Primer izolált hypoaldosteronismus	1461
Szekunder izolált hypoaldosteronismus	1462
Mineralokortikoid-rezisztencia	1463

Hormontúltermeléssel nem járó mellékvese-daganatok	1463
Mellékvesekéreg-carcinoma	1466
A catecholaminok szerkezete, bioszintézise és fiziológiás hatásai	1467
A mellékvesevelő betegségei	1469
Phaeochromocytoma	1469
Mellékvesevelő-hyperplasia	1472
A szimpatikus rendszer egyéb betegségei	1472
Irodalom	1472
A here betegségei (DR. JULESZ JÁNOS, DR. SZARVAS FERENC)	1473
A tesztoszteron szintézise, szekréciója, fiziológiás hatásai	1473
A hereműködés klinikai megítélése	1474
Férfi hypogonadismus	1475
Hypogonadotrop hypogonadismus	1475
Hypergonadotrop (primer) hypogonadismus	1477
Konszekutív hypogonadismus szisztémás betegségekben	1478
Cryptorchismus	1479
Climacterium virile	1479
Perifériás hypogonadismus	1479
Androgénszubsztitúció	1480
Erectilis működészavar	1480
Gynecomastia	1481
Heredaganatok	1481
Irodalom	1482
A petefészek betegségei (DR. RÁCZ KÁROLY)	1482
Anatómiai és fejlődéstan	1482
A petefészek ciklikus működése. Hormonszintézis, -szekréció és -szabályozás	1482
A petefészek-működés megítélése	1484
Pubertas praecox	1486
Hirsutismus és virilizáció	1487
Polycystás ovarium szindróma	1487
Androgéntermelő petefészek-daganatok	1490
Krónikus anovuláció csökkent ösztrogéntermeléssel	1490
Hypothalamicus anovuláció	1490
Funkcionális hypothalamicus anovuláció	1490
Hypophysaer anovuláció	1491
Korai petefészek-elégtelenség	1491
Menstruációs vérszavarok elkülönítődiagnózisa	1492
Menopauza	1492
Női infertilitás és hormonális fogamzásgátlás	1494
Irodalom	1494
A nemi differenciálódás zavarai (DR. RÁCZ KÁROLY)	1495
A nemi differenciálódás	1495
A kromoszomális nem zavarai	1496
A gonadalis és fenotípusos nem zavarai	1498
Női pseudohermaphroditismus	1498
Férfi pseudohermaphroditismus	1499
Irodalom	1503
Multiplex endokrin neoplasiák (DR. RÁCZ KÁROLY)	1503
Multiplex endokrin neoplasia 1. típus (MEN-1, Wermer-szindróma)	1503
Multiplex endokrin neoplasia 2. típus (MEN-2, Sipple-szindróma)	1507
Irodalom	1510

12. fejezet. Anyagcsere-betegségek	1511
Fejlesztés szerkesztő: DR. ROMICS LÁSZLÓ	
<hr/>	
Diabetes mellitus	1513
A diabetes mellitus meghatározása és felosztása (DR. JERMENDY GYÖRGY, DR. HOSSZÚFALUSI NÓRA)	1513
A diabetes mellitus kórisméje	1513
A szénhidrátanyagcsere-zavar szakaszai	1514
A diabetes mellitus osztályozása	1515
Az 1-es típusú diabetes mellitus (DR. HOSSZÚFALUSI NÓRA)	1516
A 2-es típusú diabetes mellitus (DR. JERMENDY GYÖRGY)	1521
A diabetes mellitus és a terhesség (DR. TAMÁS GYULA)	1524
A terhesség hatása az anyagcserére	1524
Az anyai diabetes mellitus hatása a terhességre	1524
Gesztációs diabetes mellitus	1525
Pregesztációs diabetes mellitus	1527
A diabetes mellitus kezelése	1530
Diéta és orális antidiabetikus kezelés (DR. PÁNCZÉL PÁL)	1530
A cukorbetegség étrendje	1530
Orális antidiabetikus kezelés	1532
Inzulinkezelés (DR. TAMÁS GYULA)	1533
Az inzulinkezelés célja, egységei, az inzulinkészítmények tulajdonságai	1534
Az inzulinkezelés módja, javallata	1536
Inzulinkezelés 1-es típusú cukorbetegségben	1537
Inzulinkezelés 2-es típusú cukorbetegségben	1539
Különleges diabetes mellitus formák és állapotuk kezelése	1540
A diabetes mellitus szövődései (DR. WINKLER GÁBOR)	1541
A cukorbetegség akut szövődései	1541
Diabeteses ketoacidosis (DKA)	1541
Hyperglykaemiás, hyperosmolaris állapot (HHS)	1546
Tejsavacidosis	1549
A cukorbetegség idült szövődései	1550
Microangiopathiás (microvascularis) károsodások	1550
Retinopathia diabetica	1553
Nephropathia diabetica	1555
Neuropathia diabetica	1561
Macroangiopathia diabetica	1568
Irodalom	1569
Hypoglykaemiás tünetegyüttes (DR. HALMOS TAMÁS)	1570
Hypoglykaemia 1-es típusú (1TDM) cukorbetegben	1571
2-es típusú diabetesben (2TDM) megjelenő hypoglykaemiás tünetek	1571
Spontán (nem cukorbetegben előforduló) hypoglykaemia	1572
Funkcionális hypoglykaemia	1572
Organikus – éhomi jellegű hypoglykaemia	1573
Igazságügyi orvosi jelentőségű hypoglykaemia	1574
Alkohol okozta hypoglykaemia	1574
Irodalom	1574
Metabolikus szindróma (DR. HALMOS TAMÁS, DR. JERMENDY GYÖRGY)	1575
A metabolikus szindróma és a 2-es típusú diabetes kapcsolata	1576
A metabolikus szindróma kórisméjének feltételei	1576
A metabolikus szindróma epidemiológiája	1577
A metabolikus szindróma kialakulását magyarázó elképzelések	1577

A metabolikus szindróma és a tények	1579
Szűrés, megelőzés, kezelés	1579
<i>Irodalom</i>	1581
A lipidanyagcsere zavarai (DR. ROMICS LÁSZLÓ, DR. PARAGH GYÖRGY)	1582
A lipidanyagcsere élettani alapjai	1582
Apolipoproteinek	1583
A zsíryanagcserében szerepet játszó fontosabb enzimek	1584
Az exogén lipidek transzportja és anyagcséréje	1584
Az endogén lipidek transzportja és anyagcséréje	1585
A VLDL-IDL-LDL anyagcséréje	1585
A HDL anyagcséréje	1586
A primer hyperlipoproteinaemiák felosztása és klinikai jellemzőik	1586
Hypercholesterinaemiák	1588
Familiáris hypercholesterinaemia (FH)	1588
Apo B mutáció okozta hypercholesterinaemia	1588
Poligén hypercholesterinaemia	1588
Növekedett lipoprotein (a)-szint	1589
Hypercholesterinaemia és hypertriglyceridaemia együttes előfordulása	1589
Familiáris kombinált hyperlipoproteinaemia (FCHL)	1589
Dysbetalipoproteinaemia	1589
Hepaticus trigliceridlipáz-hiány (HTLP-hiány)	1590
Hypertriglyceridaemiák	1590
Familiáris lipoproteinlipáz (LPL) -hiány	1590
Apoprotein CII-hiány	1590
Familiáris lipoproteinlipáz-gátlás	1590
Familiáris hypertriglyceridaemia	1590
Hypolipidaemiák	1591
Ritka dyslipidaemiák	1591
A lipoprotein-anyagcsere másodlagos zavarai	1591
A dyslipidaemiák kezelése	1593
Általános irányelvek	1593
A diéta alapelvei	1593
Gyógyszeres kezelés	1594
<i>Irodalom</i>	1595
Atherosclerosis (DR. PARAGH GYÖRGY, DR. ROMICS LÁSZLÓ)	1595
Az atherosclerosis kóreltani háttere	1595
Az atherosclerosis jelentősége	1595
Az atherosclerosis kialakulásának elméleti háttere	1595
Az atheroscleroticus plakk fejlődése	1596
Az instabil atherosclerosisos plakk	1596
A kockázati tényezők szerepe az atherosclerosis kialakulásában	1597
A hipertonia jelentősége	1597
A lipideltérések jelentősége	1597
A gyulladás szerepe az atherosclerosisban	1601
A diabetes mellitus jelentősége az atherosclerosis kialakulásában	1601
A dohányzás	1601
Homocisztein	1602
Az atherosclerosis kezelése	1602
Kezelési elvek	1602
A vizsgálatok és a kezelés összefoglalása	1603
<i>Irodalom</i>	1603

Elhízás (DR. PARAGH GYÖRGY, DR. ROMICS LÁSZLÓ)	1603
Az elhízás meghatározása és a mérésére használt módszerek	1604
Az elhízás szövődményei	1605
Epidemiológiai adatok	1606
Az energia-egyensúly szabályozása	1606
Az elhízás multifaktoriális betegség	1608
Az elhízás kezelése	1609
Gyógyszeres kezelés	1609
Sebészi kezelés	1611
Irodalom	1611
Táplálkozási zavarok (DR. PARAGH GYÖRGY)	1611
Anorexia nervosa	1611
Bulimia nervosa	1612
Vitaminhiány-betegségek	1613
Alultápláltság	1618
Kórelőzmény	1618
Fizikális vizsgálat	1619
Enteralis táplálás a klinikai gyakorlatban	1620
Parenteralis táplálás	1621
Irodalom	1621
A purinanyagcsere zavarai, köszvény (DR. POÓR GYULA, DR. MITUSZOVA MILA)	1622
A purinanyagcsere alapjai	1622
A purinanyagcsere ismert enzimeltérései	1622
Köszvény (arthritis urica)	1624
A köszvény kóreredete	1624
Klinikai tünetek	1625
Kórisme	1625
A köszvény kezelése	1625
Irodalom	1626
Porphyriák (DR. TASNÁDI GYÖNGYI)	1627
A hembioszintézis	1627
Akut porphyriák	1627
Nem akut porphyriák	1631
Porphyria cutanea tarda	1632
Erythropoeticus protoporphyria	1633
Congenitalis erythropoeticus porphyria (Günther-kór)	1634
Tárolási betegségek	1634
Lysosomalis tárolási betegségek (DR. PFLIEGLER GYÖRGY)	1634
Kötőszöveti betegségek (DR. PFLIEGLER GYÖRGY)	1639
Az aminosav-anyagcsere eltérései (DR. PFLIEGLER GYÖRGY)	1642
Membrántranszport betegségek (DR. PFLIEGLER GYÖRGY)	1643
Galactosaemia, galaktokinázhiány és más, ritka szénhidrátanyagcsere-zavarok (DR. PFLIEGLER GYÖRGY)	1645
Irodalom	1646
13. fejezet. Daganatos megbetegedések	1647
Fejezetszerkesztő: DR. ECKHARDT SÁNDOR	
Általános ismeretek (DR. KÁSLER MIKLÓS)	1649
A daganatok mortalitása és halálozása	1649
A daganatok kialakulásának tényezői	1649
A diagnózis elemei	1650

A daganatok kezelésének általános szempontjai	1650
Támogató kezelés, gondozás, rehabilitáció	1651
A daganatok szűrése (DR. DÖBRÖSSY LAJOS)	1652
A szűrővizsgálatok biológiai alapja: a daganatok fejlődéstörténete	1652
A szűrés célja: másodlagos megelőzés	1653
Milyen módszer alkalmas szűrésre?	1653
A módszer alkalmasságának mutatói	1653
A szűrővizsgálatok lehetséges hatásai	1653
A szűrővizsgálatok alkalmazásának módjai	1654
A szűrővizsgálatokkal szemben támasztott követelmények	1654
A szűrővizsgálatok hatásosságának bizonyítékai	1654
A szűrés etikai többletfelelőssége	1655
A daganatos betegségek diagnosztikája (DR. ECKHARDT SÁNDOR)	1655
Fizikális vizsgálat	1655
Képkotó eljárások	1656
Szövetteni vizsgálat	1656
Stádiumbeosztás	1657
Szérummarkerek	1657
Paraneoplasztikus szindrómák	1658
Örökletes rákok (DR. OLÁH EDIT)	1659
A rák genetikai betegség	1659
Mutáció és DNS hibajavítás	1659
Szerzett és örökletes daganatok: a daganatképződés két forráskönyve	1659
Daganatkeltő gének	1659
Genetikailag determinált jelátadás	1660
Genetikai fogékonyság rákra	1660
Daganatszindrómák	1660
Örökletes daganatok molekuláris genetikai diagnózisa	1662
Rákgenetikai tanácsadás	1662
A molekuláris rákgenetikai teszt végzésének javallatai és korlátai	1663
A daganatok sebészi kezelése (DR. BESZNYÁK ISTVÁN)	1664
A diagnózis biztosítása	1664
A folyamat kiterjedésének tisztázása	1664
A sebészi kezelés elvei	1664
A daganatok sebészi megelőzése	1665
A daganatok sugárkezelése (DR. MAYER ÁRPÁD)	1665
Sugárbiológiai alapok	1666
A sugárkezelés technikai összetevői	1667
Besugárzás tervezése, nagy energiájú percutan besugárzás (megavolt-terápia)	1667
Brachytherápia	1667
Radio-kemoterápia	1667
Radiohyperthermia	1667
Az ionizáló sugárkezelés hatását elsődlegesen befolyásoló tényezők	1668
Az ionizáló sugárkezelés hatását másodlagosan befolyásoló tényezők	1668
A daganatok gyógyszeres kezelése (DR. ECKHARDT SÁNDOR)	1668
A daganatok gyógyszeres kezelésének módszerei	1668
Daganatellenes gyógyszerek	1669
A daganatellenes hatás klinikai vizsgálata	1671
A daganatellenes gyógyszerek toxicitása	1672
Mellékhatások	1673
Szupportív terápia	1673
A gyógyszeres kezelés lehetőségei a daganatok gyógyításában	1673

Kuratív terápia	1673
Palliatív terápia	1674
Az onkopszichológia alapvonalai (DR. RISKÓ ÁGNES)	1675
Az onkopszichológia meghatározása	1675
A daganatos betegséghez és kezeléséhez történő alkalmazkodás fő pszichoszociális tényezői	1675
A daganatos betegek a pszichoszociális támogatás szempontjából	1676
Irodalom	1677
14. fejezet. Belgyógyászati sürgősségi állapotok	1679
Fejezetszerkesztő: DR. SZEGEDI JÁNOS, DR. TULASSAY ZSOLT	
<hr/>	
Bevezetés (DR. TULASSAY ZSOLT)	1681
A mellkasi fájdalom sürgősségi ellátása (DR. SZEGEDI JÁNOS)	1681
Szempontok az elkülönítő kórisméhez	1681
Irodalom	1683
Shock (DR. ANDRÉKA PÉTER)	1683
Kóroktan	1683
A mikrocirkuláció zavara	1683
Sejtszintű eltérések	1684
Neuroendokrin eltérések	1684
A szív és a keringés eltérései	1684
A légzés zavarai	1685
A veseműködés eltérései	1685
Metabolikus zavarok	1685
Gyulladásos mediátorok	1685
A shock szindróma intenzív kezelése	1685
A beteg ellenőrzése	1685
Az intravasalis térfogat pótlása	1686
Vasopressorkezelés	1686
Lélegeztetés	1687
A stresszfékely megelőzése	1687
A mélyvénás thrombosis megelőzése	1687
Mesterséges táplálás	1687
A shock redisztribúciós formái	1687
Anaphylaxiás shock	1687
Kóroktan	1687
Tünetek	1687
Kezelés	1688
Septicus shock	1688
Neurogen shock	1688
A shock vasoconstrictiós formái	1688
Hypovolaemiás shock	1688
Tünetek	1688
Kórisme	1688
Kezelés	1689
Cardiogen shock	1689
Extracardialis elzáródás	1689
Cardiogen ok	1689
Irodalom	1691
Újraélesztés (DR. ANDRÉKA PÉTER)	1691
Az újraélesztés meghatározása	1691
Az újraélesztés indokoltsága	1692

Légzési elégtelenség	1692
A keringés megállása	1693
Kamrafibrilláció és pulzus nélküli kamrai tachycardia	1693
Asystolia	1694
Gyógyszeres és eszközös kezelés	1694
Az újraélesztés megszüntetése	1694
Halálhoz vezető reverzibilis okok	1695
Irodalom	1696
Akut mérgezések (DR. SZEGEDI JÁNOS)	1696
Az intoxikált betegek ellátása	1697
A leggyakrabban előforduló mérgezések	1699
Irodalom	1703
Szédülés (vertigo) (DR. SZIRMAI ÁGNES)	1703
Akut szédüléssel rohamokat okozó betegségek	1704
Benignus paroxysmalis pozicionális vertigo (BPPV)	1704
Neurovascularis kompresszió	1704
Ménière-betegség	1705
Neuritis vestibularis	1705
Vertebrobasilaris keringészavar	1705
Ictus vestibulocochlearis	1706
Labyrinthitis	1706
Migrénes eredetű centrális vestibularis működészavar	1706
Krónikus egyensúlyzavart okozó betegségek	1707
Vascularis encephalopathia	1707
Kinetosis	1707
Kétoldali vestibularis károsodás tünetcsoport	1707
Toxikus károsodás	1707
Időskori szédülés	1708
Másodlagos szédülésben megnyilvánuló betegségek	1708
A szédülés belgyógyászati vizsgálata	1708
A szédülés kezelése	1710
Irodalom	1710
Orrvérzés (epistaxis) (DR. SZEGEDI JÁNOS)	1710
Irodalom	1711
Vérköpés (haemoptoe) (DR. SZEGEDI JÁNOS)	1711
A vérköpés okai	1711
A vérköpés kezelése	1713
Irodalom	1713
Onkológiai sürgősségi állapotok (DR. SZEGEDI JÁNOS)	1713
A daganatok helyi hatásai	1713
Patológiás csonttörés	1713
Akut gerincvelő-kompresszió	1713
A felső légutak elzáródása	1714
Malignus pericardialis folyadékamponád	1714
Vena cava superior szindróma	1714
Vérkémieltérések	1714
Hypercalcaemia	1714
ADH-elválasztás, hyponatraemia	1715
Mellékvese-elégtelenség	1715
Daganatlyis szindróma	1715
Hematológiai eltérések	1715
Granulocytopenia és fertőzések	1715

Hyperviscositas szindróma	1715
Thromboembolia	1716
Onkológiai betegek kiegészítő kezelése a sürgősségi betegellátásban	1716
<i>Irodalom</i>	1716
Fejfájás a klinikai gyakorlatban: szempontok az elkülönítő diagnosztikához (DR. ÁFRA JUDIT)	1717
Tüneti fejfájások	1717
Koponya- és/vagy nyaki sérülések	1717
Vascularis betegségek	1717
Nem ér eredetű intracranialis betegségek	1718
Kémiai anyagok (gyógyszerek) és megvonásuk	1719
Fertőzések	1720
A homeostasis zavarai	1720
Szem, fül, orr, melléküregek, fogak, a rágóizület és a nyak betegségei	1720
Önálló fejfájások	1721
Migrén	1721
Cluster fejfájás	1721
Tenziós fejfájás	1721
Trigeminusneuralgia	1722
<i>Irodalom</i>	1722
A tudati vigilitás zavarai (DR. ASZALÓS ZSUZSA)	1722
Osztályozás a tudatzavar mélysége alapján	1723
Somnolentia	1723
Sopor	1723
Coma	1723
Agyhalál	1723
Nem hypnoid tudatzavarok	1724
Vegetatív állapot	1724
Akinetikus mutismus	1724
Tudatzavar gyanúját keltő állapotok	1724
Locked-in szindróma (bezártság szindróma)	1724
Pseudocoma (pszichogén)	1725
Az eszméletlen beteg vizsgálata	1725
A megsejmlélés szempontjai	1725
A belgyógyászati vizsgálat fontosabb elemei	1725
Neurológiai vizsgálat	1726
A tudatzavarok etiológiai osztályozása	1727
A coma kialakulásának mechanizmusa	1730
Kezelési elvek	1731
Kórjóslat	1731
<i>Irodalom</i>	1731
Sürgős belgyógyászati ellátást igénylő pszichiátriai határterületi kórképek (DR. ASZALÓS ZSUZSA)	1732
Deliriumok	1732
Delirium tremens	1733
Hypoxiás delirium	1733
Egyéb eredetű deliriumok	1733
A deliriumok kezelése	1733
A pszichiátriai betegség természetéből adódó belgyógyászati szövődmények	1734
Anorexia nervosa	1734
Stuporosis állapotok	1735
A pszichiátriai kezelés következtében fellépő belgyógyászati szövődmények	1735
Neuroleptikus malignus szindróma	1735
Neuroleptikumok és antidepresszánsok okozta SIADH	1735

Szerotonin szindróma	1735
A lithiumkezelés szövődményei	1736
Belgyógyászati kezelés következtében kialakuló gyakoribb pszichiátriai eltérések	1736
Szorongást, depressziót kiváltó belgyógyászati gyógyszerek	1736
Sztteroid kiváltotta pszichózis	1741
Hevenyen fellépő, belgyógyászati betegség gyanúját keltő pszichiátriai kórképek	1742
Pánikbetegség	1742
Szomatoform kórképek	1742
Irodalom	1743
Függelék. Klinikai kémiai, toxikológiai és szerológiai vizsgálatok referenciatartománya	
(DR. LOSONCZY GYÖRGY)	1745
Rövidítések	1759
Tárgymutató	T/1